

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**Διδαγμένο κείμενο
Πλάτωνος Πρωταγόρας (323 Α - Ε)**

Ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς, ὥσπερ σὺ λέγεις, ἐάν τις φῆ ἀγαθὸς ἀύλητῆς εἶναι, ἢ ἄλλην ἠντινοῦν τέχνην ἢν μὴ ἐστίν, ἢ καταγελωσίν ἢ χαλεπαίνουσιν, καὶ οἱ οἰκτεῖοι προσιόντες νουθετοῦσιν ὡς μαινόμενον· ἐν δὲ δικαιοσύνη καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ πολιτικῇ ἀρετῇ, ἐάν τινα καὶ εἰδῶσιν ὅτι ἄδικός ἐστιν, ἐάν οὗτος αὐτὸς καθ' αὐτοῦ τάληθῆ λέγῃ ἐναντίον πολλῶν, ὃ ἐκεῖ σωφροσύνην ἠγοῦντο εἶναι, τάληθῆ λέγειν, ἐνταῦθα μανίαν, καὶ φασιν πάντας δεῖν φάναι εἶναι δικαίους, ἐάντε ὧσιν ἐάντε μὴ, ἢ μαίνεσθαι τὸν μὴ προσποιούμενον [δικαιοσύνην]· ὡς ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ ἀμῶς γέ πως μετέχειν αὐτῆς, ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις.

Ὅτι μὲν οὖν πάντ' ἄνδρα εἰκότως ἀποδέχονται περὶ ταύτης τῆς ἀρετῆς σύμβουλον διὰ τὸ ἠγεῖσθαι παντὶ μετεῖναι αὐτῆς, ταῦτα λέγω· ὅτι δὲ αὐτὴν οὐ φύσει ἠγοῦνται εἶναι οὐδ' ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ἀλλὰ διδακτόν τε καὶ ἐξ ἐπιμελείας παραγίνεσθαι ᾧ ἂν παραγίγηται, τοῦτό σοι μετὰ τοῦτο πειράσομαι ἀποδείξαι. Ὅσα γὰρ ἠγοῦνται ἀλλήλους κακὰ ἔχειν ἀνθρώποι φύσει ἢ τύχῃ, οὐδεὶς θυμοῦται οὐδὲ νουθετεῖ οὐδὲ διδάσκει οὐδὲ κολάζει τοὺς ταῦτα ἔχοντας, ἵνα μὴ τοιοῦτοι ὧσιν, ἀλλ' ἐλεοῦσιν· οἷον τοὺς αἰσχροὺς ἢ σμικροὺς ἢ ἀσθενεῖς τίς οὕτως ἀνόητος ὥστε τι τούτων ἐπιχειρεῖν ποιεῖν; Ταῦτα μὲν γὰρ οἶμαι ἴσασιν ὅτι φύσει τε καὶ τύχῃ τοῖς ἀνθρώποις γίνεσθαι, τὰ καλὰ καὶ τὰναντία τούτοις· ὅσα δὲ ἐξ ἐπιμελείας καὶ ἀσκήσεως καὶ διδαχῆς οἴονται γίνεσθαι ἀγαθὰ ἀνθρώποις, ἐάν τις ταῦτα μὴ ἔχῃ, ἀλλὰ τὰναντία τούτων κακὰ, ἐπὶ τούτοις που οἶ τε θυμοὶ γίνονται καὶ αἱ κολάσεις καὶ αἱ νουθετήσεις. Ὡν ἐστίν ἐν καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀσέβεια καὶ συλλήβδην πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς.

- A.** Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το απόσπασμα: "**Ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ... ταῦτα λέγω**". **Μονάδες 10**
- B.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:
- B1.** "**Ἐν γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς ... ἢ μὴ εἶναι ἐν ἀνθρώποις**": Να εκθέσετε το επιχείρημα που χρησιμοποιεῖ στην παράγραφο αυτή ο Πρωταγόρας, για να αποδείξει το "διδακτόν" της αρετῆς, και να το αξιολογήσετε. **Μονάδες 10**
- B2.** "**Ὅσα γὰρ ἠγοῦνται ἀλλήλους κακὰ ... τὸ ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς**": Σύμφωνα με τον Πρωταγόρα, οι ἄνθρωποι ἔχουν ελαττώματα που προέρχονται ἀπὸ τὴ φύση ἢ τυχαίους παράγοντες. Ἐχουν ὅμως και ελαττώματα που οφείλονται στην ἔλλειψη αγωγῆς. Πῶς αντιμετωπίζεται στην εποχὴ του σοφιστῆ καθεμιὰ ἀπὸ τις κατηγορίες αυτές των ἀνθρωπίνων ελαττωμάτων στο πλαίσιο τῆς κοινωνικῆς συμβίωσης και γιατί; **Μονάδες 10**
- B3.** "**... ἐπὶ τούτοις που οἶ τε θυμοὶ γίνονται καὶ αἱ κολάσεις**": Κατὰ τον Πρωταγόρα, οι τιμωρίες (κολάσεις) επιβάλλονται στους ἀνθρώπους, ὅταν δε διαθέτουν τὴν πολιτικὴ ἀρετῆ. Σε ποίους και για ποιο λόγο επιβάλλονται κυρώσεις ἀπὸ τὴν πόλη, σύμφωνα με τα στοιχεία του μεταφρασμένου κειμένου που ακολουθεῖ;

Πλάτωνος Πρωταγόρας (326 D-E)

Και ὅταν πια φύγουν αυτοὶ [δηλ. οἱ νέοι ἄνδρες] ἀπὸ τους δασκάλους, ἡ πόλη, με τὴ σειρά τῆς, τους ἀναγκάζει να μάθουν τους νόμους και να ζουν σύμφωνα με αυτοὺς, ὥστε να μην ενεργοῦν ἀπὸ μόνοι τους και ὅπως νομίζουν οἱ ἴδιοι [...]. Ἔτσι, και ἡ πόλη, υπογραμμίζοντας τους νόμους, αὐτὰ τα ἐπινοήματα των καλῶν, παλαιῶν νομοθετῶν, ἀναγκάζει και ὅσους ἀσκούν ἓνα ἀξίωμα και ὅσους ἀρχονται να συμμορφώνονται με αυτοὺς. Εκείνος δε ο οποίος τους παραβαίνει,

υφίσταται κυρώσεις και οι κυρώσεις αυτές ονομάζονται, και σε σας εδώ [δηλ. στην Αθήνα] και σε πολλά άλλα μέρη, *εὐθύνης*, λες και η δικαιοσύνη ξαναβάζει [τον παραβάτη] στην ευθεία. Ενώ λοιπόν είναι τόσο μεγάλη η προσπάθεια που καταβάλλεται για την αρετή και στο ιδιωτικό και στο δημόσιο επίπεδο, εσύ Σωκράτη εκπλήττεσαι και απορείς αν η αρετή είναι διδακτή; Το εκπληκτικό όμως θα ήταν μάλλον το να μην μπορεί να διδαχθεί η αρετή.

Μονάδες 10

- B4.** Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο και τη λειτουργία του μύθου ως μεθόδου ανάπτυξης απόψεων του Πρωταγόρα και του Πλάτωνα.

Μονάδες 10

- B5.** Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
καταγελῶσιν, εἰδῶσιν, μετέχειν, προσποιούμενον, ἀποδείξει.

Μονάδες 10**Γ. Αδίδακτο κείμενο****Δημοσθένης κατά Μειδίου (169 - 170)**

Ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι πολλοὶ πολλὰ καγὰθ' ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι, οὐ κατὰ τὰς Μειδίου λητουργίας, οἱ μὲν ναυμαχίας νενικηκότες, οἱ δὲ πόλεις εἰληφότες, οἱ δὲ πολλὰ καὶ καλὰ τῇ πόλει στήσαντες τρόπαια· ἀλλ' ὅμως οὐδενὶ πώποτε τούτων δεδώκατε τὴν δωρεῖαν ταύτην οὐδ' ἂν δοίητε, ἔξείναι τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς ὑβρίζειν αὐτῶν ἑκάστω, ὅπῳτ' ἂν βούληται καὶ ὄν ἂν δύνηται τρόπον. οὐδὲ γὰρ Ἀρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι· τούτοις γὰρ δὴ μέγιστα δέδονται δωρεαὶ παρ' ὑμῶν καὶ ὑπὲρ μεγίστων. οὐδ' ἂν ἠνέσχεσθ', εἰ προσέγραψέ τις ἐν τῇ στήλῃ "ἔξείναι δὲ καὶ ὑβρίζειν αὐτοῖς ὄν ἂν βούλωνται".

δωρεῖα: δωρεά, προνόμιο.

- Γ1.** Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το κείμενο.

Μονάδες 20

- Γ2.α.** Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τους παρακάτω πίνακες, στα κενά των οποίων θα συμπληρώσετε τους τύπους που ζητούνται. (Το επίθετο να γραφεί στην πτώση, στο γένος και στον αριθμό που βρίσκεται ο τύπος που δίνεται).

	Επίρρημα		
	Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Καλὰ			

	Επίθετο	
	Θετικός	Συγκριτικός
μεγίστων		

Μονάδες 5

- Γ2.β.** Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου :

οἶδ(α): το τρίτο ενικό πρόσωπο της υποτακτικής και προστακτικής του ίδιου χρόνου.

δεδώκατε: το ίδιο πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού και του αορίστου β' της ίδιας φωνής.

δύνηται: το ίδιο πρόσωπο της ευκτικής στο χρόνο που βρίσκεται.

Μονάδες 5

- Γ3.α.** "Ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι πολλοὶ πολλὰ καγὰθ' ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι":
Να γράψετε τη δευτερεύουσα πρόταση του χωρίου αυτού, να

Γ. Χασιακής 😊 ΠΑΝ/ΚΕΣ 2002 ♦ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ- ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

δηλώσετε το είδος της και να προσδιορίσετε το συντακτικό της ρόλο (Μονάδες 3).

Να μεταφέρετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ (Μονάδες 2).

Μονάδες 5

Γ3.β. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις ή φράσεις του κειμένου:

κατὰ τὰς λητουργίας, τῇ πόλει, οὐδενί, ὑβρίζειν, ὑπὲρ μεγίστων.

Μονάδες 5